

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ЗАПАСІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Сучасні умови характеризуються розвитком інтеграційних процесів та актуалізують фактори виробництва – інформація і час, що впливає на прийняття управлінських рішень та дію інших факторів, а адаптивність функціонування підприємства визначається можливістю швидкого реагування на зовнішні та внутрішні чинники впливу.

Пріоритетним завданням і базою для управління в сучасних умовах є необхідність формування і забезпечення актуальною і повною інформацією, що дозволяє приймати рішення, здійснювати контроль, координувати поточну та стратегічну діяльність підприємства.

Сьогодні комунікації та інформація мають особливе значення для управління і нерозривно пов'язані з бухгалтерським обліком, основне завдання якого спрямоване на забезпечення оперативними даними про стан підприємства. Глобалізаційні події характеризуються фактично революційним розвитком інформаційно-комунікативних технологій, які використовуються в усіх рівнях і галузях господарської діяльності.

В таких умовах актуальні і прогнозовані зміни включають як трансформацію базових бухгалтерських понять, так і організацію бухгалтерського обліку, а також впливають на аналіз. Аналітичні дослідження та бухгалтерський облік складають інформаційно-комунікативну систему, необхідну для функціонування всього підприємства, оскільки формують взаємозв'язок між окремими підрозділами та надають можливість прийняття на їх основі поточні та стратегічні управлінські рішення, визначаючи завданнями: вивчення перспективного розвитку підприємства, своєчасне виявлення та попередження негативних наслідків діяльності, пошук альтернативних напрямів розвитку. Такі завдання обумовлені зовнішніми факторами – умовами конкурентної боротьби, перевагою на ринку покупця і важливістю його вибору.

Організація бухгалтерського обліку передбачає систему умов для отримання своєчасної та достовірної інформації про діяльність підприємства за допомогою складових – первинного обліку, документообороту, інвентаризації, плану рахунків, форм бухгалтерського обліку та ведення аналітичних досліджень, звітності.

Для більшості виробничих підприємств пріоритетним завданням є раціональне використання запасів, які займають у структурі оборотних активів, як правило, найбільшу питому вагу. З огляду на класифікаційні особливості, швидкий оборот і ключову роль, актуальними стають питання організації бухгалтерського обліку запасів, що впливають на ефективність функціонування всього підприємства.

Крім того, на практиці визначені наслідки неефективного управління ресурсами, що викликані відсутністю взаємозв'язку між підрозділами, виробничими та збутовими процесами підприємства, в результаті чого можуть виникати як надлишки запасів підприємства, так і їх дефіцит, що призводить до втрати клієнтів у зв'язку з їх вибором іншого виробника, а також до витрат, включаючи відсутність альтернативного доходу від продажу, санкцій за несвоєчасну доставку продукції замовнику і т.д.

Таким чином, правильна організація бухгалтерського обліку на підприємстві забезпечує інформаційно-комунікативний зв'язок, головним завданням якого є прискорення роботи такої системи для отримання максимальної оперативності і точності даних, оскільки саме час, як фактор виробництва, диктує такі умови для отримання конкурентних переваг на ринку.

Організація бухгалтерського обліку вимагає розробки облікової політики підприємства в частині складових її об'єктів. Елементами облікової політики підприємства відносно запасів є порядок формування їх первісної вартості, методи оцінки на момент вибуття, капіталізація відсотків за кредит на придбання та ін., що безпосередньо визначає показники фінансової звітності: витрати виробництва та діяльності, первісну вартість.

Так елементами облікової політики підприємства в розрізі елементів запасів визначають: виробничі запаси – одиниця обліку, порядок документального оформлення надходження і вибуття матеріалів, методи оцінки, особливості віднесення активу до матеріальних запасів, розподіл транспортно-заготівельних витрат, порядок списання, порядок формування резервів під зниження вартості матеріальних цінностей; незавершене виробництво – визначення складових незавершеного виробництва (з огляду на обсяг виробничих процесів, асортимент і номенклатуру продукції, організацію технологічного процесу), варіанти обліку до і після оцінки готової продукції, облік витрат; готова продукція – методи оцінки і рахунки обліку, порядок формування резервів під зниження вартості готової продукції; товари – спосіб розподілу витрат на продаж товарів, методи оцінки, порядок формування вартості, облік надходження, порядок формування резервів під зниження вартості товарів; малоцінні і швидкозношувані предмети – інформація про види та склад малоцінних активів і спосіб їх обліку на підприємстві (номенклатура, порядок встановлення терміну їх корисного використання, організація оперативного обліку, матеріально-відповідальні особи, оцінка надлишків при інвентаризації).

Таким чином, основними завданнями формування облікової політики на підприємстві, враховуючи особливості його діяльності, в частині запасів є: визначення відповідальних осіб за ведення обліку, складу інвентаризаційної комісії та організація її роботи, методика бухгалтерського обліку за елементами основних складових, графік документообороту.

З огляду на оборотність запасів на підприємстві, необхідністю стає використання програм і технологій в бухгалтерському обліку, що забезпечить електронний документооборот та надасть можливість керувати ним. Впровадження таких технологій має наступні переваги: повноцінний доступ до даних або частковий доступ в рамках запитів, необхідних для подальшої роботи; створення єдиної бази даних; можливість налаштування самої системи і виправлення даних в бухгалтерських операціях у випадку помилки; оперативна передача інформації та можлива інтеграція з іншими додатками.

Для підприємств важливим є визначення програм і технологій ведення бухгалтерського обліку, їх налаштування відповідно до ключових запитів управління, специфіки і масштабів діяльності. При цьому основними завданнями організації обліку запасів в сучасних умовах є:

- визначення напрямів використання запасів на підприємстві та збереження матеріальних ресурсів. Крім того, запаси як забезпечують функціонування і безперервність діяльності підприємства, так і вимагають значних капіталовкладень, що обумовлює необхідність точності ведення обліку та контролю відповідних процесів;

- контроль за своєчасним надходженням запасів на підприємство і використання у виробничих процесах (повне споживання, зміна форми, участь у виробничому процесі і т. д.);

- правильне і своєчасне документування господарських операцій, що охоплюють всі складові запасів (в частині виробничих запасів – сировина і основні матеріали, допоміжні матеріали, напівфабрикати, зменшення або збільшення витрат, паливо, тара і тарні матеріали, запасні частини);

- контроль розрахунків з постачальниками і пошук методів оптимізації витрат.

Таким чином, організаційні складові бухгалтерського обліку у взаємодії з аналітичними дослідженнями забезпечують інформаційно-комунікативний зв'язок на підприємстві. В сучасних умовах організація бухгалтерського обліку на великих підприємствах вимагає автоматизації та впровадження технологій, що дозволить не тільки оперативно формувати і передавати інформацію, але і налаштовувати систему відповідно до запитів управління, контролювати доступ до даних, інтегрувати з іншими системами. Все це безпосередньо впливає на організацію бухгалтерського обліку, оскільки її неправильна організація веде до неповного і несвоєчасного формування інформації, викривлення даних у звітності, неточності проведення економічного аналізу на підставі таких даних, а також до прийняття неправильних і неактуальних управлінських рішень.